

Pożegnania (Obituaries)

Życiorys

Stefan MIELEWCZYK

Curriculum vitae. – A short autobiography of Dr. Stefan Mielewczyk (1933-2005), the eminent Polish odonatologist.

Od redakcji: W dniu 12. sierpnia ubiegłego roku zmarł Dr Stefan Mielewczyk, wybitny odonatalog, autor wielu fundamentalnych prac, członek-założyciel naszej sekcji i jej wieloletni przewodniczący. Na następnej stronie zamieszczamy wspomnienie o Nim. Natomiast poniżej prezentujemy życiorys podtytułowany przez Zmarłego w ostatnich miesiącach życia. Serdecznie dziękujemy Jego rodzinie za udostępnienie tego tekstu i poniższego zdjęcia (Fot. 1).

Fot. 1. Dr Stefan Mielewczyk w terenie: 8.10.1963, Łąki Piskorzewskie (Wielkopolski P.N.).

Fot. 1. Dr. Stefan Mielewczyk in the field: 8.10.1963, meadows at Piskorzewo (Wielkopolski National Park).

Urodziłem się 4 lutego 1933 r. w Gnieźnie jako piąte dziecko w rodzinie Michała Mielewczyka i Salomei z Rynarzewskich. Ojciec był wówczas

podoficerem zawodowym prowadzącym kancelarię 17. Pułku Artylerii Lekkiej.

Z początkiem września 1939 r. byliśmy ewakuowani koleją w „bezpieczne miejsce za Warszawą”, do którego nigdy nie dotarliśmy. Niemiecka Luftwaffe bombardowała nas, wyłącznie kobiety i dzieci, od godzin południowych 1 września. Obszar, na którym maskowaliśmy się w uprawach rolnych, był znakowany na obwodzie prześcieradłami przez miejscowych Niemców, tzw. V Kolumnę.

Szkołę podstawową ukończyłem w roku 1948 i wstąpiłem do Gimnazjum i Liceum im. B. Chrobrego w Gnieźnie. Maturę uzyskałem w 1952 r. i starałem się o przyjęcie na Wydział Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Poznańskiego. Mimo zdanych egzaminów nie zostałem przyjęty „z braku miejsc”. Również w 1953 r., kiedy zbywały wolne miejsca, też nie zostałem przyjęty. Od „czynnika politycznego” (Bromberek) usłyszałem wtedy: „Takiego jak wy przyjmujemy na studia za 40 lat, kiedy w socjalizmie każdy będzie musiał mieć wyższe wykształcenie”. Skojarzyłem to z udziałem mojego ojca w Wojnie Antybolszewickiej w roku 1920. Pozytywnie zakończyły się moje starania na Wydział Zootechniki Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. Po zaliczeniu I roku studiów udało mi się przenieść na Uniwersytet, gdzie studiowałem na kierunku biologii. Studia ukończyłem w maju 1958 r. obroną pracy magisterskiej „Pluskwiaki różnoskrzydłe (*Hemiptera-Heteroptera*) wód okolic Gniezna”. Pragnąłem pracować w hydroentomologii, zrezygnowałem więc z proponowanej mi asystentury w Zakładzie Anatomii Zwierząt Domowych WSR u prof. J. Wilburga, jak też z proponowanej asystentury w Zakładzie Fizjologii Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie u prof. Miętkiewskiego. W latach 1958/59 pracowałem więc w Instytucie Ochrony Roślin w Poznaniu – opłacany z puli dla robotników niewykwalifikowanych, a następnie jako bibliotekarz w Bibliotece Głównej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Od roku szkolnego 1959/60 pracowałem w Liceum dla Pracujących w Gnieźnie ucząc biologii, a niektóre klasy chemii.

W okresie pracy pedagogicznej wziąłem udział w konkursie pt. „Aby podręczniki były lepsze”. Otrzymałem wprawdzie jedną z III nagród, ale była to jedyna nagroda przyznana w Kurato-

rium Okręgu Szkolnego Poznańskiego. Jednocześnie w latach 1961-1962 prowadziłem badania nad pluskwiakami różnoskrzydłymi wód Kotliny Jeleniogórskiej. Wyniki tych badań, podobnie jak z okolic Gniezna, były publikowane w „Badaniach Fizjograficznych nad Polską Zachodnią” (1963, 1964).

W roku 1962 otrzymałem od prof. A. Wróblewskiego propozycję pracy naukowej w Instytucie Zoologicznym PAN, Oddział w Poznaniu, którą podjąłem wraz ze zobowiązaniem badań nad larwami ważek. Na podstawie własnych materiałów podałem bliższe szczegóły morfologiczne ułatwiające rozpoznanie trzech par podobnych gatunków (Bull. Ac. pol. Sci. 1964, 1967). Z końcem kwietnia 1967 r. napisałem pracę doktorską „Larwy ważek (Odonata) torfowisk sfagnowych Polski”, której obrona odbyła się w końcu stycznia 1968 r. Mimo to mianowanie na stanowisko adiunkta otrzymałem dopiero pod koniec roku 1971.

Z niektórych ważniejszych dokonań mogę wymienić zapoczątkowane w okresie pracy pedagogicznej badania nad tzw. spizarnią dzierzby gąsiora. Opracowanie „O pożywieniu [dzierzby] gąsiora (*Lanius collurio* L.)...” opublikowane w roku 1967 („Acta Ornithologica”) na życzenie waszyngtońskiego odpowiednika naszego Zakładu Współpracy z Zagranicą w Zakresie Piśmiennictwa Naukowego i Naukowo-Technicznego zostało wydane w języku angielskim w roku 1971. Kolejne cenne opracowanie dotyczy ekologii, biologii i morfolo-

gii *Velia sauli* Tam. i *V. caprai* Tam. Opublikowałem ponad 120 różnego typu opracowań i doniesień naukowych. Oprócz nich wykonałem wiele recenzji redakcyjnych. Własnych materiałów na około 20-30 prac nie udało mi się przygotować do druku.

Nie należałem do jakichkolwiek partii politycznych. Byłem natomiast wieloletnim członkiem Polskiego Towarzystwa Zoologicznego, Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego oraz Societas Internationalis Odonatologica – jako członek-założyciel (od października 1971 r.).

Uczestniczyłem aktywnie w konferencjach, sympozjach, zjazdach oraz warsztatach bentologicznych.

Otrzymałem Honorową Odznakę „Zasłużony dla miasta Poznania” i Honorową Odznakę „Zasłużony dla Województwa Poznańskiego” oraz Złoty Krzyż Zasługi.

W grudniu 1956 r. zawarłem związek małżeński z Ludmiłą Kolną, przyszłym inżynierem budownictwa lądowego i magistrem pedagogiki. Miałem z nią troje dzieci: Wojciecha (ur. 1958 – mgr historii i mgr prawa), Małgorzatę (ur. 1959 – lekarz-specjalista chorób dziecięcych) oraz Sławomira (ur. 1961 – dr nauk chemicznych).

Wągrowiec, 27 czerwca 2005 r.

Dr Stefan Mielewczyk (4 II 1933 – 12 VIII 2005)

Rafał BERNARD, Paweł BUCZYŃSKI, Grzegorz TOŃCZYK

Dr Stefan Mielewczyk (February 4, 1933 – August 12, 2005) – A biography and a profile of Dr S. Mielewczyk, an excellent Polish hydroentomologist, are presented with special attention paid to his odonatological achievements. A complete list of his 76 publications (57 original) to a various extent related to Odonata or odonatology is enclosed.

Dwunastego sierpnia 2005 roku, w wieku 72 lat, odszedł na zawsze doktor Stefan Mielewczyk. Osoba ogromnie zasłużona dla polskiej entomologii, skarbnica wiedzy o owadach wodnych, przedstawiciel wymierającego pokolenia klasycznych przyrodników.

Dr Stefan Mielewczyk był rodowitym Wielkopolaninem, urodził się w Gnieźnie jako piąte dziecko w rodzinie Michała i Salomei z Rynarzew-

skich. Ojciec, uczestnik wojny antybolszewickiej, był wówczas podoficerem zawodowym 17. Pułku Artylerii Lekkiej. Dom i szkoła ukształtowały dr. Mielewczyka jako człowieka wiernego wartościom patriotycznym, niezwykle dbałego o język ojczysty. Po maturze uzyskanej w roku 1952 w Liceum im. Bolesława Chrobrego w Gnieźnie, starał się o przyjęcie na Wydział Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Poznańskiego. W epoce głębokiego stalinizmu przeszłość ojca stanęła na przeszkodzie realizacji tych zamiarów. Mimo zdanych egzaminów dopiero po dwóch nieudanych próbach dostania się na UAM, i po zaliczeniu pierwszego roku studiów w Wyższej Szkole Rolniczej w Poznaniu, mógł przenieść się na wymarzoną biologię na uniwersytecie. Studia ukończył w maju 1958 roku obroną

ISSN 1733-8239

Odonatrix

Biuletyn Sekcji Odonatologicznej Polskiego Towarzystwa Entomologicznego
Bulletin of the Odonatological Section of the Polish Entomological Society

Rok 2, numer 1 (styczeń 2006)

Polskie Towarzystwo Entomologiczne – Sekcja Odonatologiczna
Zakład Zoologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie